

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در مدیریت دولتی گرایش منابع انسانی

عنوان:

مطالعه نقش مولفه های راهبردی و تاکتیکی مدیریت دانش

بر هوش سازمانی

استاد راهنما:

دکتر نور محمد یعقوبی

استاد مشاور:

دکتر علیرضا موغلی

تحقیق و نگارش:

الهام بهتری نژاد

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده است)

۱۳۹۰

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان مطالعه مولفه های راهبردی و تاکتیکی نقش مدیریت دانش بر هوش سازمانی قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد مدیریت دولتی گرایش منابع انسانی توسط دانشجو الهام بهتری نژاد با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر نور محمد یعقوبی تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

الهام بهتری نژاد

این پایان نامه ۶ واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیئت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت.

نام و نام خانوادگی	امضا	تاریخ	استاد راهنما:
			استاد مشاور:
			داور ۱:
			داور ۲:
			نماينده تحصیلات تکمیلی:

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تعهد نامه اصالت اثر

اینجانب الهام بهتری نژاد تعهد می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشه از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می باشد.

الهام بهتری نژاد

تقدیم به آنان که می‌اندیشند.....

این اثر را اگر قدر و منزلتی باشد تقدیم به

پدر بزرگوارم، او که توانش رفت تا به توانی رسیدم و مویش سپیدی گرفت تا روی سپید بمانم

مادر فداکارم، او که چون شمعی آب شد تا سیراب گشتم و سوخت تا ساخته شدم

همسر عزیزم، زیباترین طلوع زندگیم

پدر و مادر مهربان و بزرگوار همسرم که نهایت عشق و صداقتند

و

برادر و خواهرانم که همواره حامی من بوده اند.

من لم يشكر المخلوق، لم يشكر الخالق

خداؤند متعال را سپاس می گوییم که مرا مورد لطف خود قرار داد تا این مرحله از تحصیل را به اتمام برسانم، بر خود لازم می دانم از همه عزیزانی که بدون مساعدت و پاریشان ، تدوین این اثر میسر نمی شد، تشکر نمایم

استاد راهنمای گرامی و ارجمند،جناب آقای دکتر یعقوبی

همراهی جناب آقای دکتر موغلی به عنوان استاد مشاور

و نظرات ارزشمند جناب آقای دکتر صیف و جناب آقای دکتر طالبی

و همچنین تمامی کارکنان و مدیران سازمان جهاد کشاورزی، شرکت برق منطقه ای و شرکت مخابرات که بدون همکاری آنان این پژوهش میسر نمی شد.

چکیده

یکی از مهمترین موضوعاتی که امروزه در اکثر سازمان‌ها مطرح می‌شود و با آن دست به گریبان هستند، موضوع مدیریت دانش و چگونگی بقا و موفقیت در این دنیای پیچیده و متغیر کنونی می‌باشد. یکی از چالش‌های مدیریت دانش، استفاده و مدیریت کل دانش موجود و کسب شده در جهت موفقیت بیشتر سازمان، کسب مزیت رقابتی و افزایش آگاهی و هوشمندی سازمانی است. بر این اساس تحقیق حاضر با هدف اصلی بررسی تاثیر مدیریت دانش بر هوش سازمانی در سازمان‌های دولتی شهر شیراز انجام پذیرفت. مدل‌های بیشماری برای مدیریت دانش ارائه شده است که از این میان مدل APQC که توسط بوکویتز و ویلیامز (۱۹۹۹) ارائه شده است، مولفه‌های مدیریت دانش را به دو بعد تاکتیکی و راهبردی تقسیم بنده کرده است. از آنجایی که در این پژوهش قصد مطالعه مولفه‌های راهبردی و تاکتیکی مدیریت دانش جود داشت، از این مدل استفاده گردید و جهت بررسی میزان هوش سازمانی از پرسشنامه آلبخت (۲۰۰۳) استفاده شد. از میان سازمان‌های دولتی شهر شیراز، سه سازمان انتخاب گردیدند: سازمان جهاد کشاورزی، شرکت برق منطقه‌ای فارس و شرکت مخابرات که کل کارکنانشان به عنوان جامعه مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفتند. با استفاده از جدول مورگان برای تعیین حجم نمونه استفاده گردید، که برای شرکت برق تعداد ۱۷۰ نفر، برای سازمان جهاد کشاورزی تعداد ۱۷۰ نفر و برای شرکت مخابرات تعداد ۲۲۶ نفر تعیین گردید. نمونه گیری به صورت تصادفی انجام پذیرفت و پرسشنامه‌ها توزیع گردید که در نهایت تعداد ۵۴۲ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی- تحلیلی از نوع همبستگی است. پایایی پرسشنامه مدیریت دانش با استفاده از آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۶ و پرسشنامه هوش سازمانی برابر ۰/۹۱ بدست آمد که نشان از روایی قابل قبول آن است.

داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS تحلیل گردیدند و نتایج آماری نشان از رابطه معنادار و مثبت مدیریت دانش و هوش سازمانی چه در کل، چه در ابعاد راهبردی و تاکتیکی و چه هر مولفه به تنها بیان داشت. همچنین در پاسخ به سوالات پژوهش، از بین مولفه‌های تاکتیکی، "بکارگیری دانش" بیشترین توان پیش بینی کنندگی هوش سازمانی، از بین مولفه‌های راهبردی "استفاده بهینه از دانش" بیشترین تاثیر و در بین کل مولفه‌های مدیریت دانش باز هم "بکارگیری دانش" بیشترین تاثیر را بر هوش سازمانی داشت. در بررسی کل مولفه‌های مدیریت دانش، رزیابی دانش از مدل خارج گردید و این بدان معنی است که در جامعه مورد مطالعه نقش زیادی در تغییر هوش سازمانی ندارد. سازمان‌های مورد مطالعه در این پژوهش در بعد تاکتیکی قویتر عمل کرده اند تا بعد راهبردی مدیریت دانش. از میان سازمان‌های مورد مطالعه سازمان جهاد کشاورزی چه در زمینه مدیریت دانش و چه هوش سازمانی قویتر بود و نمره بالاتری داشت. همچنین از میان ویژگی‌های جمعیت شناختی، سابقه خدمت، سطح تحصیلات و نوع سازمان بر هوش سازمانی تاثیر داشتند، اما در مورد مدیریت دانش، سن، سابقه خدمت، سطح تحصیلات و نوع سازمان تاثیر گذار بودند.

واژه‌های کلیدی: مدیریت دانش، هوش سازمانی، مولفه‌های راهبردی، مولفه‌های تاکتیکی، سازمان دولتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول.....فصل اول
۲	۱-۱-۱-مقدمه
۲	۱-۲-۱-اهمیت و ضرورت تحقیق.....۱-۲-۱-اهمیت و ضرورت تحقیق
۴	۱-۳-۱-بیان مسئله.....۱-۳-۱-بیان مسئله
۷	۱-۴-۱-اهداف تحقیق.....۱-۴-۱-اهداف تحقیق
۷	۱-۴-۱-۱-هدف اساسی
۷	۱-۴-۱-۲-اهداف اصلی
۷	۱-۵-۱-فرضیات تحقیق
۸	۱-۶-۱-سوالات تحقیق
۹	۱-۷-۱-قلمرو تحقیق.....۱-۷-۱-قلمرو تحقیق
۹	۱-۸-۱-مدل تحقیق.....۱-۸-۱-مدل تحقیق
۱۲	فصل دوم.....فصل دوم
۱۳	۱-۲-۱-بخش اول : مدیریت دانش
۱۳	۱-۲-۱-۱-تاریخچه استقرار دانش
۱۵	۱-۲-۱-۲-تعاریف مدیریت دانش
۱۷	۱-۲-۱-۳-دانش صریح
۱۹	۱-۲-۱-۴-دانش ضمنی

۲۰	تبادل دانش.....
۲۱	رویکرد های مدیریت دانش
۲۴	مزایا و منافع استفاده از مدیریت دانش
۲۵	انواع مدل های مدیریت دانش
۲۵	سیکل مدیریت دانش ویگ (۱۹۹۳)
۲۸	مدل نوناکا و تاکنوجی (۱۹۹۵)
۳۰	مدل لاستری (۲۰۰۷)
۳۰	سیکل مدیریت دانش لیبوویتز (۲۰۰۰)
۳۱	چهارچوب مدیریت دانش پرابست (۲۰۰۰)
۳۲	سیکل و چهارچوب پیاده سازی مدیریت دانش بوکویتز و ویلیامز
۳۶	مدل که و دیگران (۲۰۰۵)
۳۷	اجزاء مدیریت دانش.....
۳۸	مدل فیرستون و مک الروی (۲۰۰۵)
۴۰	چهارچوب مفهومی مدیریت دانش جعفری، اخوان و فشارکی (۲۰۰۶)
۴۷	قابلیت های سیستم مدیریت دانش
۵۰	۲-۲ بخش دوم: هوش سازمانی.....
۵۰	هوش و ویژگی های آن
۵۰	شکل شماره ۲-۲۱ . ۵ . ویژگی اصلی تئوری آشوب
۵۰	هوش چیست؟.....
۵۱	انواع هوش
۵۸	هوش چندگانه گاردнер:
۶۰	سازمان هوشمند

۶۲	تعاریف هوش سازمانی
۶۴	بهره هوش سازمانی
۶۵	رویکرد های هوش سازمانی
۶۷	مدل های هوش سازمانی
۶۹	رویکرد هوش سازمانی ماتسودا ۱۹۸۸
۷۱	^۳ S یکپارچگی هوش انسانی و هوش مصنوعی
۷۲	مدل لیانگ ۲۰۰۲
۷۴	مدل ۳C-0k یکپارچه پویای سازمان های هوشمند
۷۶	رویکرد هوش سازمانی هلال
۷۸	زیرسیستم های شناختی تعیین کننده هوش
۸۱	هوش سازمانی آلبرخت
۸۲	هفت ویژگی سازمان های هوشمند
۸۴	هوش سازمانی در عمل
۸۹	۴ تواناساز کلیدی هوش سازمانی
۹۱	عناصر هوش سازمانی
۹۳	۳-۲ پیشینه علمی پژوهش
۹۳	۱-۳-۲ مروری بر تحقیقات پیشین هوش سازمانی
۹۸	۲-۳-۲ مروری بر تحقیقات پیشین مدیریت دانش
۱۰۲	فصل سوم
۱۰۳	مقدمه
۱۰۳	۱-۳ روش تحقیق
۱۰۳	۲-۳ مراحل انجام تحقیق

۱۰۴	۳-۳ جامعه آماری و حجم نمونه تحقیق
۱۰۴	۴-۳ شیوه ها و ابزارهای گردآوری داده ها و ارتباط آن با مدل تحقیق
۱۰۵	۴-۳ روش کتابخانه ای:
۱۰۵	۴-۳ روش میدانی:
۱۰۶	۵-۳ مدل تحقیق
۱۰۶	۵-۳ متغیر پیش بین تحقیق
۱۰۷	۵-۳ متغیر ملاک تحقیق
۱۱۰	۶-۳ روایی و پایایی پرسشنامه تحقیق
۱۱۰	۶-۳ روایی
۱۱۱	۶-۳ پایایی
۱۱۱	۶-۳ پایایی پرسش نامه هوش سازمانی
۱۱۱	۶-۳ پایایی پرسش نامه آسیب شناسی مدیریت دانش
۱۱۱	۷-۳ فنون تحلیل داده ها
۱۱۲	۷-۳ آمار توصیفی
۱۱۲	۷-۳ آمار استنباطی
۱۱۲	۸-۳ فرضیات تحقیق
۱۱۳	۹-۳ سوالات تحقیق
۱۱۴	فصل چهارم
۱۱۵	مقدمه
۱۱۵	۴-۱ توصیف متغیرهای مورد سوال
۱۱۵	۴-۱-۱ جنسیت
۱۱۶	۴-۱-۲ سابقه خدمت

۱۱۶	۳-۱-۴ میزان تحصیلات
۱۱۶	۴-۱-۴ نوع سازمان
۱۱۷	۴-۱-۵ وضعیت استخدامی
۱۱۷	۴-۱-۶ مولفه های تاکتیکی مدیریت دانش
۱۱۸	۴-۱-۷ مولفه های راهبردی مدیریت دانش
۱۱۹	۴-۱-۸ مدیریت دانش
۱۲۰	۴-۱-۹ هوش سازمانی
۱۲۰	۴-۲-۱ آزمون فرضیه ها
۱۲۰	۴-۲-۲ آزمون فرضیه اول
۱۲۲	۴-۲-۳ آزمون فرضیه دوم
۱۲۲	۴-۲-۴ آزمون فرضیه سوم
۱۲۳	۴-۲-۴ آزمون فرضیه چهارم
۱۲۳	۴-۲-۵ آزمون فرضیه پنجم
۱۲۴	۴-۲-۶ آزمون فرضیه ششم
۱۲۵	۴-۲-۷ آزمون فرضیه هفتم
۱۲۵	۴-۲-۸ آزمون فرضیه هشتم
۱۲۶	۴-۲-۹ آزمون فرضیه نهم
۱۲۶	۴-۳-۳ پاسخگویی به سوالات تحقیق
۱۲۶	۴-۳-۴ سوال اول
۱۲۸	۴-۳-۴ سوال دوم
۱۳۰	۴-۳-۴ سوال سوم
۱۳۳	۴-۳-۴ سوال چهارم

۱۳۳.....	۱-۴-۳-۴ آیا بین سن و هوش سازمانی در جامعه مورد مطالعه ، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد؟
۱۳۴.....	۲-۴-۳-۴ آیابین هوش سازمانی کارکنان مرد و زن تفاوت معنی داری وجود دارد؟
۱۳۴.....	۳-۴-۳-۴ آیا بین سابقه خدمت و هوش سازمانی در جامعه مورد مطالعه ، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد؟
۱۳۵.....	۴-۴-۳-۴ آیا بین هوش سازمانی کارکنان با توجه به سطح تحصیلات تفاوتی وجود دارد؟
۱۳۶.....	۵-۴-۳-۴ آیا بین هوش سازمانی کارکنان با توجه به نوع سازمان تفاوتی وجود دارد؟
۱۳۷.....	۶-۴-۳-۴ آیابین هوش سازمانی کارکنان با توجه به نوع استخدام تفاوتی وجود دارد؟
۱۳۸.....	۵-۳-۴ سوال پنجم
۱۳۸.....	۱-۵-۳-۴ آیا بین سن و مدیریت دانش در جامعه مورد مطالعه ، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد؟
۱۳۸.....	۲-۵-۳-۴ آیا بین مدیریت دانش کارکنان مرد و زن تفاوت معنی داری وجود دارد؟
۱۳۹.....	۳-۵-۳-۴ آیا بین سابقه خدمت و مدیریت دانش در جامعه مورد مطالعه ، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد؟
۱۳۹.....	۴-۵-۳-۴ آیا بین مدیریت دانش کارکنان با توجه به سطح تحصیلات تفاوتی وجود دارد؟
۱۴۰.....	۵-۳-۴ آیا بین مدیریت دانش کارکنان با توجه به نوع سازمان تفاوتی وجود دارد؟
۱۴۱.....	۶-۳-۴ آیا بین مدیریت دانش کارکنان با توجه به نوع استخدام تفاوتی وجود دارد؟
۱۴۳.....	۳-۴ فصل پنجم
۱۴۴.....	۱-۵ مقدمه
۱۴۴.....	۱-۵ نتیجه گیری
۱۴۵.....	۱-۵ نتایج حاصل از آمار توصیفی
۱۴۶.....	۲-۱-۵ نتایج حاصل از آمار استنباطی
۱۴۸.....	۱-۲-۱-۵ نتایج مبتنی بر فرضیه اصلی اول
۱۴۸.....	۲-۱-۵ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی اول
۱۴۹.....	۲-۱-۵ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی دوم
۱۴۹.....	۴-۲-۱-۵ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی سوم

۱۵۰	۵-۲-۱-۵ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی چهارم.
۱۵۱	۵-۲-۱-۶ نتایج مبتنی بر فرضیه اصلی دوم
۱۵۲	۵-۲-۱-۷ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی پنجم
۱۵۲	۵-۲-۱-۸ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی ششم
۱۵۳	۵-۲-۱-۹ نتایج مبتنی بر فرضیه فرعی هفتم
۱۵۳	۵-۲-۱-۱۰ نتایج مبتنی بر سوال اول
۱۵۴	۵-۲-۱-۱۱ نتایج مبتنی بر سوال دوم
۱۵۴	۵-۲-۱-۱۲ نتایج مبتنی بر سوال سوم
۱۵۵	۵-۲-۱-۱۳ نتایج مبتنی بر سوال چهارم
۱۰۰	۱-۱۳-۲-۱-۵
۱۰۵	۲-۱۳-۲-۱-۵
۱۰۵	۳-۱۳-۲-۱-۵
۱۰۵	۴-۱۳-۲-۱-۵
۱۰۵	۵-۱۳-۲-۱-۵
۱۵۶	۶-۱۳-۲-۱-۵
۱۵۶	۱۴-۲-۱-۵ نتایج مبتنی بر سوال پنجم
۱۵۶	۱-۱۴-۲-۱-۵
۱۵۶	۲-۱۴-۲-۱-۵
۱۵۶	۳-۱۴-۲-۱-۵
۱۵۷	۴-۱۴-۲-۱-۵
۱۵۷	۵-۱۴-۲-۱-۵
۱۵۷	۶-۱۴-۲-۱-۵

۱۵۷	بحث ۲-۵
۱۶۰	۳- پیشنهادات مبتنی بر سوالات و نتایج تحقیق
۱۶۳	۴- پیشنهاداتی برای محققین آینده
۱۶۴	منابع
۱۷۰	پیوست ها
۱۷۱	پیوست الف: پرسشنامه هوش سازمانی
۱۷۴	پیوست ب: پرسشنامه مدیریت دانش
۱۸۰	پیوست پ: جدول مورگان

فهرست جداول

صفحه	جدول
۴۲.....	جدول شماره ۱-۲
۷۶.....	جدول شماره ۲-۲
۱۰۰.....	جدول شماره ۳-۲
۱۰۵.....	جدول شماره ۱-۳
۱۰۶.....	جدول شماره ۲-۳
۱۰۷.....	جدول شماره ۳-۳
۱۱۲.....	جدول شماره ۴-۳
۱۱۷.....	جدول شماره ۱-۴
۱۱۷.....	جدول شماره ۲-۴
۱۱۸.....	جدول شماره ۳-۴
۱۱۸.....	جدول شماره ۴-۴
۱۱۹.....	جدول شماره ۵-۴
۱۲۰.....	جدول شماره ۶-۴
۱۲۱.....	جدول شماره ۷-۴
۱۲۱.....	جدول شماره ۸-۴
۱۲۲.....	جدول شماره ۹-۴
۱۲۲.....	جدول شماره ۱۰-۴
۱۲۲.....	جدول شماره ۱۱-۴

١٢٣.....	جدول شماره ۱۲-۴
١٢٣.....	جدول شماره ۱۳-۴
١٢٣.....	جدول شماره ۱۴-۴
١٢٣.....	جدول شماره ۱۵-۴
١٢٣.....	جدول شماره ۱۶-۴
١٢٤.....	جدول شماره ۱۷-۴
١٢٤.....	جدول شماره ۱۸-۴
١٢٤.....	جدول شماره ۱۹-۴
١٢٥.....	جدول شماره ۲۰-۴
١٢٥.....	جدول شماره ۲۱-۴
١٢٦.....	جدول شماره ۲۲-۴
١٢٦.....	جدول شماره ۲۳-۴
١٢٧.....	جدول شماره ۲۴-۴
١٢٧.....	جدول شماره ۲۵-۴
١٢٨.....	جدول شماره ۲۶-۴
١٢٨.....	جدول شماره ۲۷-۴
١٢٩.....	جدول شماره ۲۸-۴
١٢٩.....	جدول شماره ۲۹-۴
١٣٠.....	جدول شماره ۳۰-۴
١٣٠.....	جدول شماره ۳۱-۴
١٣١.....	جدول شماره ۳۲-۴

١٣١	جدول شماره ٣٣-٤
١٣٢	جدول شماره ٣٤-٤
١٣٣	جدول شماره ٣٥-٤
١٣٤	جدول شماره ٣٦-٤
١٣٥	جدول شماره ٣٧-٤
١٣٦	جدول شماره ٣٨-٤
١٣٧	جدول شماره ٣٩-٤
١٣٨	جدول شماره ٤٠-٤
١٣٩	جدول شماره ٤١-٤
١٤٠	جدول شماره ٤٢-٤
١٤١	جدول شماره ٤٣-٤
١٤٢	جدول شماره ٤٤-٤
١٤٣	جدول شماره ٤٥-٤
١٤٤	جدول شماره ٤٦-٤
١٤٥	جدول شماره ٤٧-٤
١٤٦	جدول شماره ٤٨-٤
١٤٧	جدول شماره ٤٩-٤
١٤٨	جدول شماره ٥٠-٤
١٤٩	جدول شماره ٥١-٤
١٤١	جدول شماره ٥٢-٤
١٤٢	جدول شماره ٥٣-٤

١٤٣.....	جدول شماره ٥٤-٤
١٤٣.....	جدول شماره ٥٥-٤
١٤٣.....	جدول شماره ٥٦-٤
١٤٤.....	جدول شماره ٥٧-٤
١٤٤.....	جدول شماره ٥٨-٤
١٤٥.....	جدول شماره ٥٩-٤
١٤٥	جدول شماره ٦٠-٤
١٤٥	جدول شماره ٦١-٤
١٤٦	جدول شماره ٦٢-٤

فهرست شکل ها

صفحه	شکل
۱۰	شکل شماره ۱-۱
۱۳	شکل شماره ۱-۲
۱۳	شکل شماره ۲-۲
۱۹	شکل شماره ۳-۲
۲۱	شکل شماره ۴-۲
۲۲	شکل شماره ۵-۲
۲۳	شکل شماره ۶-۲
۲۵	شکل شماره ۷-۲
۲۶	شکل شماره ۸-۲
۲۷	شکل شماره ۹-۲
۲۸	شکل شماره ۱۰-۲
۳۰	شکل شماره ۱۱-۲
۳۱	شکل شماره ۱۲-۲
۳۲	شکل شماره ۱۳-۲
۳۳	شکل شماره ۱۴-۲
۳۴	شکل شماره ۱۵-۲
۳۶	شکل شماره ۱۶-۲
۳۷	شکل شماره ۱۷-۲